

จดหมายข่าว

โดนม

ปีที่ 27 ฉบับที่ 4 ประจำเดือน มกราคม 2568

ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม

E-mail : farmproduction@dpo.go.th

“การเลี้ยงโคนมก็เป็นอาชีพที่ดี
สำหรับคนไทยเหมาะแก่ประเทศ
และถ้าใช้หลักวิชาที่เหมาะสม
จะทำให้มีความเจริญและมีรายได้ดี”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล
อดุลยเดชพระราชนิพนธ์ให้แด่เกษตรกร
สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง ยุวเกษตรกร
และสมาชิกผู้รับนมสด
ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา
เมื่อวันพุธที่ 11 พฤษภาคม พุทธศักราช 2531

สาระ

หน้า

บทความวิจัยภายในประเทศ	2
จำนวนโคนม อ.ส.ค.	2
การจัดการฟาร์ม	3
การจัดการด้านสุขภาพ	3
Dairy Activities News	4

ปริมาณการนำเข้านมผงขาดมันเนยของประเทศที่สำคัญ ปี 2562-2566

หน่วย : ล้านตัน

ประเทศ	2562	2563	2564	2565	2566 ^{1/}	อัตราเพิ่ม(ร้อยละ)
จีน	0.344	0.336	0.426	0.335	0.400	3.03
เม็กซิโก	0.361	0.309	0.338	0.333	0.400	2.84
แอลจีเรีย	0.120	0.144	0.138	0.165	0.180	9.93
อินโดนีเซีย	0.188	0.197	0.199	0.215	0.175	-0.56
ฟิลิปปินส์	0.177	0.179	0.168	0.190	0.160	-1.41
รัสเซีย	0.088	0.060	0.059	0.055	0.050	-11.46
อื่นๆ	0.239	0.209	0.174	1.162	0.144	-11.91
รวม	1.517	1.434	1.502	1.455	1.509	0.04

หมายเหตุ : ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา : Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, July 2023

ปริมาณและมูลค่านมและผลิตภัณฑ์นมส่งออกของไทย ปี 2562-2566

ปริมาณ : ตัน มูลค่า : ล้านบาท

ปี	นมผงขาดมันเนย		นมและผลิตภัณฑ์นม		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2562	9,965	455	307,550	11,530	317,515	11,985
2563	5,213	402	1,539,762	12,607	1,544,975	13,009
2564	5,709	578	299,995	12,678	305,704	13,256
2565	4,876	463	331,183	14,311	336,060	14,774
2566 ^{1/}	3,435	515	348,720	15,270	352,155	15,785
อัตราเพิ่ม(ร้อยละ)	-19.72	3.97	-12.06**	7.13	-12.35	7.02

หมายเหตุ : ^{1/} ปริมาณการ พิกัดศุลกากร 0401-0406 และ 2202.99.10.000

* ปี 2563 การส่งออกนมและผลิตภัณฑ์ (รวมนม UHT ที่บริจาคให้แก่มหาวิทยาลัย)

** คำนวณรวมปริมาณนมที่บริจาคให้แก่มหาวิทยาลัยในปี 2563

ที่มา : กรมศุลกากร

จำนวนโคนมและผลผลิตน้ำนมดิบของไทย ปี 2562-2567

ประเทศ	2562	2563	2564	2565	2566 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2567 ^{2/}
โคนมทั้งหมด ณ 30 ธ.ค. (ตัว)	696,854	725,349	736,429	812,235	774,461	3.30	723,788
แม่โคที่นมแล้วรอบปี (ตัว)	303,453	307,340	306,111	291,805	277,215	-2.30	267,899
ผลผลิตน้ำนมดิบ(ล้านตัน)	1,292	1,294	1,265	1,204	1,141	-3.15	1,113
อัตราการให้นมของแม่โค (กก./ตัว/วัน)	11.660	11.510	11.320	11.300	11.280	-0.84	11.350
การบริโภคนม(ล้านตัว)	1.230	1.226	1.250	1.260	1.240	0.44	1.200

หมายเหตุ : ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะแน

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

บทคัดย่อ : งานวิจัยภายในประเทศ

จำนวน : โคนม อ.ส.ค.

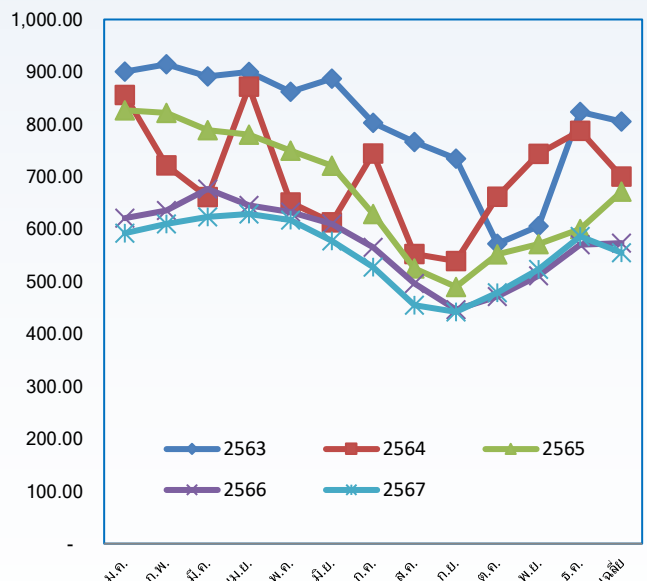
รายงานจำนวนโคนมปริมาณน้ำนมและสมาชิกส่งน้ำนมดิบให้ อ.ส.ค.

ประจำเดือน ธันวาคม 2567

ภาค	สมาชิกส่งนม (ราย)	โคทั้งหมด (ตัว)	โครีดนม (ตัว)	ปริมาณน้ำนม (ตัน/วัน)
กลาง	1,611	56,698	23,928	223.14
ใต้	615	25,739	11,737	23.91
ตอ/น	437	19,127	7,937	106.32
เหนือ	770	46,859	20,317	230.52
อ.ส.ค.	1	430	151	2.49
รวมทั้งหมด	3,434	148,853	64,070	586.39

หมายเหตุ : ปริมาณนมดิบ ตัน/วัน (ไม่รวมน้ำนมดิบจากหน่วยงานภายนอก)

กราฟแสดงปริมาณน้ำดิบรวม อ.ส.ค.
(ปี 2558-ธ.ค. 2567)

การจัดการฟาร์ม

การบันทึก คำนวณ
และวิเคราะห์ข้อมูลฟาร์มโคนม (ต่อ)2. ดัชนีบ่งชี้ประสิทธิภาพการให้ผลผลิตน้ำนมของฝูงแม่โค
รีดนม

แม่โครีดนมแต่ละตัวจะมีประสิทธิภาพการให้ผลผลิตน้ำนมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถในการให้ผลผลิตน้ำนมจำนวนวันให้ผลผลิตน้ำนมและรอบการให้น้ำนม ดังนั้นดัชนีหลักบ่งชี้ประสิทธิภาพการให้ผลผลิตน้ำนมคือ ผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวต่อวันที่ได้รับการปรับไขมันร้อยละ 4 ปรับรอบการให้น้ำนมที่ 305 วัน และปรับอายุเมื่อโตเต็มวัย

ผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวต่อวันเมื่อปรับไขมันนมร้อยละ 4
ปรับรอบการให้น้ำนมที่ 305 วัน และปรับอายุเมื่อโตเต็มวัย

ประสิทธิภาพการให้ผลผลิตน้ำนมของแม่โครีดนมมีความแตกต่างกับขึ้นอยู่กับจำนวนรอบการให้น้ำนม แม่โครีดนมในรอบการให้น้ำนมที่ 1 มีประสิทธิภาพการให้ผลผลิตน้ำนมประมาณร้อยละ 85 ของแม่โครีดนมในรอบการให้น้ำนมที่ 2 และ 3 ตามลำดับ แม่โครีดนมมีประสิทธิภาพการให้น้ำนมสูงสุดในระหว่างรอบการให้น้ำนมที่ 3 ถึง 5 และลดลงเรื่อยๆ ตั้งแต่รอบการให้น้ำนมที่ 6 ถึง 8 ประสิทธิภาพการให้ผลผลิตน้ำนมของแม่โครีดนมยังขึ้นอยู่กับจำนวนวันให้น้ำนมหลังคลอด แม่โครีดนมให้ผลผลิตน้ำนมสูงสุดในระยะหลังคลอดถึง 60 วัน หลังจากนั้นให้ผลผลิตน้ำนมลดลงอย่างช้าๆ ขึ้นอยู่กับรอบการให้น้ำนม ถ้าเป็นรอบการให้น้ำนมที่ 1 แม่โครีดนมให้ผลผลิตน้ำนมลดลงในอัตราร้อยละ 3 ถึง 7 เมื่อเทียบกับการให้ผลผลิตน้ำนมในเดือนที่ผ่านมา ตั้งแต่รอบการให้น้ำนมที่ 2 เป็นต้นไป แม่โครีดนมให้ผลผลิตน้ำนมลดลงในอัตราร้อยละ 7 ถึง 10 เมื่อเทียบกับการให้ผลผลิตน้ำนมในเดือนที่ผ่านมา (Smith, 1959) นอกจากนั้นแม่โครีดนมแต่ละตัวยังมีความสามารถในการให้ไขมันนมในปริมาณที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้ผลผลิตน้ำนมของแม่โครีดนมแต่ละตัว และเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้ผลผลิตน้ำนมของฝูงแม่โครีดนม จึงต้องจะเปรียบเทียบผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวต่อวันที่ได้รับการปรับไขมันนมที่ร้อยละ 4 ปรับรอบการให้น้ำนมที่ 305 วัน และปรับอายุเมื่อโตเต็มวัย ซึ่งเป็นดัชนีหลักบ่งชี้ประสิทธิภาพการให้ผลผลิตน้ำนมของฝูงแม่โครีดนม

ความผันแปรของผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวต่อวันเมื่อปรับไขมันนมที่ร้อยละ 4 ปรับรอบการให้น้ำนมที่ 305 วัน และปรับอายุที่ 5 ปี ขึ้นอยู่กับความผันแปรของดัชนีรองได้แก่จำนวนวันให้น้ำนมเฉลี่ยหลังคลอดของฝูงแม่โครีดนม และอัตราการคัตทิ้งแม่โครีดนมในรอบการให้น้ำนมต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การจัดการ : ด้านสุขภาพ

การเป็นสัดในโค (ต่อ)
(Bovine Oestrous Cycle)

การเหนี่ยวนำให้โคเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ (Induction of puberty)

มีความพยายามเหนี่ยวนำให้โคเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ได้เร็วขึ้น เช่นการกระตุ้นโดยให้ฮอร์โมนโปรเจสเตอโรนเพิ่มขึ้นก่อนการตกไข่ โดยการให้โปรเจสเตอโรนชนิดฝังหุ หรือโดยการฉีดให้วันละครึ่งโดยให้ร่วมกับฮอร์โมนเอสโตรเจน หรือฮอร์โมนพีเอ็มเอสจีหรืออีซีจี (pregnant mare serum gonadotropin; PMSG or equine chionic gonadotropin; eCG เป็นฮอร์โมนที่สร้างจากเยื่อหุ้มตัวลูกในม้าตั้งท้องทำงานคล้ายฮอร์โมนเอฟเอสเอช) การเหนี่ยวนำในโปรแกรมนี้ใช้โปรเจสเตอโรนเพื่อกระตุ้นการหลั่งของฮอร์โมนแอลเอช และกระตุ้นให้ฟอลลิเคิลในรังไข่มีการพัฒนา โดยทั่วไปมีการใช้ฮอร์โมนโปรเจสเตอโรนเพื่อควบคุมการตกไข่ในโคที่มีวงรอบการเป็นสัดปกติและใช้เหนี่ยวนำการตกไข่ในโคที่ไม่มีวงรอบการเป็นสัด การใช้ฮอร์โมนนี้ในโคสาวพบว่าประสบความสำเร็จในโคสาวที่พร้อมหรือเข้าใกล้วัยเจริญพันธุ์แล้ว ในโคสาวที่อายุน้อยมากๆ พบว่าไม่ประสบความสำเร็จในการทำโคเป็นสัดก่อนวัยเจริญพันธุ์

การตรวจการเป็นสัด (Oestrous detection)

การตรวจการเป็นสัดเป็นกิจกรรมที่ต้องให้เวลามาก และต้องมีความดูแลอย่างเอาใจใส่ใกล้ชิด เป็นกิจกรรมที่สำคัญ และส่งผลถึงกำไรขาดทุนในฟาร์ม หากฟาร์มใดมีการจัดการการจับสัดไม่ดี พอก็จะส่งผลให้อายุแรกคลอดของโคสาวที่ยาวขึ้น ช่วงห่างการตกไข่ยาวขึ้น โอกาสแม่โคจะถูกคัตทิ้งเนื่องจากปัญหาผสมไม่ติด ทั้งที่ไม่มีความผิดปกติใดๆ มีได้สูงขึ้น ในบางฟาร์มอาจจะนำไปสู่การตัดสินใจนำพ่อโคที่ไม่มีประวัติคุณค่าทางกรรมพันธุ์ที่ดีมาใช้คุมฝูงผสมตามธรรมชาติ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นสัด

1.สภาวะอาหาร สภาวะการขาดอาหารที่ทำให้โคมีปัญหาสมดุลพลังงาน หรือขาดสารอาหารบางตัวที่เป็นเหตุให้โคหมดความอยากอาหารเช่น การขาดฟอสฟอรัส โคบอลต์ไอโอดีน โปรตีน อาจทำให้เกิดความบกพร่องของการหลั่งฮอร์โมนจากต่อมใต้สมองส่วนหน้าส่งผลให้ไม่เป็นสัด วงรอบการเป็นสัดหยุดไป

2.ฤดูกาลสภาพอากาศร้อน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงมากในประเทศเขตร้อน พบว่าอากาศร้อนในฤดูร้อนส่งผลให้รอบการเป็นสัดยาวขึ้นจากปกติ 21 วัน เป็น 25 วัน และพบว่าระยะเวลาการเป็นสัดสั้นลง และมีรายงานว่าช่วงแสงมีผลต่อการผสมพันธุ์ในโคในบางประเทศโดยรายงานว่าเป็นฤดูที่ช่วงแสงยาวโคเป็นสัดและผสมติดสูงกว่า

Dairy Activities News

วันอังคารที่ 2 เมษายน 2567 นายเดชา พิสุทธีวงศ์กร หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนมมอบหมายให้นายสุชาติ แสงจันทร์กัก หัวหน้ากองส่งเสริมการเลี้ยงโคนมเป็นประธานเปิดการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2566 สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค ขอนม่วง จำกัด โดยมีนายไพ ปันวันนา ประธานคณะกรรมการและสมาชิกจำนวน 87 รายเข้าร่วมประชุมรวมทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จังหวัดผู้ตรวจบัญชีสหกรณ์ ผลการดำเนินงาน รับซื้อน้ำนมดิบวันละ 2.60 ตันต่อวัน การดำเนินการติดลบ เนื่องจากมีปริมาณน้ำนมน้อยและสมาชิกติดหนี้สหกรณ์ ประชุมณ ห้องประชุมสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค ขอนม่วง จำกัด ตำบลขอนม่วง อำเภอ บ้านหมี่ จังหวัด ลพบุรี

วันที่ 10 เมษายน 2567 นายเดชา พิสุทธีวงศ์กร หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม มอบหมายให้นายสุชาติ แสงจันทร์กัก หัวหน้ากองส่งเสริมการเลี้ยงโคนม และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2566 ครั้งที่ 27 ของสหกรณ์โคนมเลิงสา จำกัด สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2566 ของสหกรณ์ฯ โดยมีนายวินัย อินประโคน ประธานกรรมการสหกรณ์โคนมเลิงสา จำกัด ให้การต้อนรับ มีสมาชิกเข้าร่วมประชุม 62 คน มีกำไร 600,716.71 บาท จัดขึ้น ณ ห้องประชุมสหกรณ์โคนมเลิงสา จำกัด ตำบลลูกดโบสถ์ อำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา

วันที่ 19 เมษายน 2567 นายสมพร ศรีเมือง ผู้อำนวยการ อ.ส.ค. ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีทำบุญทอดผ้าป่าสามัคคีและถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป จากวัดเก้ายะลอก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับโคนมในฟาร์มโคนม อ.ส.ค. โดยมีผู้บริหาร พนักงานและลูกจ้างฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม และผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ มียอดจำนวนเงินร่วมทำบุญทั้งสิ้น 7,302 บาท ณ อาคารฟาร์มโคนมประสิทธิภาพสูง สำนักงานใหญ่ อ.ส.ค. อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

